

**SZOCIÁLIS ISMERETEK
KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ
A MINTAFELADATOKHOZ**

1. Válassza ki és húzza alá a helyes választ!

Mi jellemzi a feltételes reflexet?

- a) Az élet során alakul ki.
- b) Ahogy kialakul, meg is szűnhet.
- c) Kialakítása feltétlen ingerhez kötött.
- d) Nem gátolható.

Mi tartozik az agyhoz?

- a) Aorta.
- b) Lebény.
- c) Érzőgyökér.
- d) Mozgatószarv.

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen két pont adható.

2. Válassza ki és húzza alá a helytelen állítást!

Az észlelésre jellemző:

- a) A tanulás is szerepet játszik benne.
- b) Befolyásolják előzetes élményeink.
- c) Analizáló folyamat.
- d) Magasabb idegrendszeri folyamatokat feltételez.

Az önkéntelen figyelmet kiválthatják:

- a) Szokatlan ingerek.
- b) Megszokott ingerek.
- c) Mozdó ingerek.
- d) Hirtelen nagy erősségű ingerek.

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen két pont adható.

3. *Soroljon fel a társadalom megismerésére szolgáló adatgyűjtési módszerek közül négyet!

dokumentumok, statisztikai adatok elemzése, naplók, levelek, sajtóközlemények elemzése, megfigyelés, esettanulmány, kísérlet, mélyinterjú, survey-módszer stb.

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen négy pont adható.

4. Egészítse ki a következő mondatokat! Válassza ki és írja a helyes válasz betűjelét a kipontozott vonalra!

...**D**....Az a pszichológus, aki az emberi szükségleteket 5 kategóriába sorolta, és a kategóriákat hierarchikus sorrendbe állította.

- A) Jung
- B) Ericsson
- C) Roger
- D) Maslow**
- E) Adler

A szükségletek hierarchiájában az alapvető szükséglet a(z)**E**..

- A) önmegvalósítás.
- B) megbecsülés, önbecsülés.
- C) szeretet.
- D) bizalom.
- E) fiziológiai szükséglet.**

A felgyorsult fejlődést.....**A**...nevezzük.

- A) akcelerációnak**
- B) integrációnak
- C) vegetatív fejlődésnek
- D) identifikációnak
- E) interiorizációnak

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen három pont adható.

5. *Értelmezze a szocializáció fogalmát!

Elvárt értelmezés:

Olyan **tanulási folyamat**, amely a születéstől a halálig tart. Az egyén elsajátítja a társadalmi **normákat és értékeket, hagyományokat, nézeteket**, amelyek az adott kultúrában használatosak.

Helyes válaszként három pont adható.

6. Egészítse ki az alábbi mondatot!

Az 1993. évi III., a szociális **igazgatásról** és szociális ellátásokról szóló törvény célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális **ellátások** formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való **jogosultság** feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

Helyes válaszként három pont adható.

7. Döntse el, hogy a következő állítások igazak vagy hamisak!

Az állítások melletti négyzetbe írjon egy I betűt, ha igaz, egy H betűt, ha hamis az állítás!

Állítások	Igaz/Hamis
A gyermekek védelmének általános szabályait, rendszerét a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény”, közkeletű elnevezéssel a gyermekvédelmi törvény határozza meg.	I
A gyermekvédelmi törvény nem különíti el határozottan egymástól a hatósági munkát és a szolgáltatásokat.	H
A gyermekvédelmi törvény elválasztja egymástól a minden család számára rendelkezésre álló gyermekjóléti alapellátásokat és a családból kiemelt gyermekek gondozását biztosító gyermekvédelmi szakellátásokat.	I

A helyettes szülő a gyermek háztartásában biztosítja az átmeneti gondozásba vett gyermek gondozását-nevelését.	H
Egy gyereket kizárólag a család rossz anyagi helyzete miatt nem szabad kiemelni a családból.	I

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen öt pont adható.

8. *Soroljon fel a mai magyar társadalomban leggyakrabban előforduló társadalmi problémák okai közül ötöt!

Értékelhető válaszok:

- szegénység
- alkoholizmus
- drogfogyasztás
- lakhatási nehézségek
- demográfiai jellegű problémák
- nemzetiségi lét
- munkanélküliség
- nem megfelelő szakképzettség
- területi egyenlőtlenségek

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen öt pont adható.

9. *A család legfontosabb funkciói mellé írjon egy-egy konkrét példát!

Reprodukciós funkció	testvér, gyermek születése
Gazdasági funkció	zöldségtermelés a kertben, háztartás vezetése
Szocializációs funkció	családi szerepek elsajátítása, kulturális minták átadása
Pszichés védelem	érzelmi biztonság, intimitás
Gondoskodás	a nagymama ellátása, beteg gyermek gondozása

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen öt pont adható.

10. Húzza alá a felsorolásban a verbális kommunikációs csatornákat!

- írásbeli közlés
- mimika
- tekintet
- bólogatás
- szóbeli közlés

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen két pont adható.

11. *Határozza meg, hogy milyen két alapvető feladat teljesülését várjuk el a nyugdíjrendszertől!

- Időskorban kielégítő mértékben pótolja a tisztas munkában töltött élet keresetét.
- Akadályozza meg az időskori elszegényedést, a nyomort.

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen két pont adható.

12. Írja a meghatározások mellé a megfelelő megnevezéseket!

Meghatározás	Megnevezés
Magyarország népképviselői szerve, a népszuverenitás közvetett megvalósítója, a törvényhozó hatalmat megtestesítő legfőbb államhatalmi és népképviselői szerv.	Országgyűlés
Alapvető rendelkezéseket tartalmaz az állami, társadalmi rendre, a hatalomgyakorlás és a döntéshozatali rendszer szervezetére.	Alaptörvény
A jogszabályok hierarchiájában az alaptörvény után a legfőbb jogszabály, amelyet az állam törvényhozása alkothat meg.	Törvény
Az állam legfelsőbb szintű végrehajtó és államigazgatási szerve, a miniszterek testülete, a központi közigazgatás legfelső szerve.	Kormány
A kormány irányítása alatt működő központi államigazgatási szerv.	Kormányhivatal

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen öt pont adható.

13. *Soroljon fel a házi gondozás hatékonyságának növelése terén a humánerőforrások közül négyet!

Értékelhető válaszok:

- családtagok
- rokonok
- szomszédok
- barátok
- önkéntes segítők
- egyházak

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen négy pont adható.

14. *Soroljon fel az időskorban előforduló lelki krízisek okai közül négyet!

Értékelhető válaszok:

- nyugdíjazás
- lazulnak a családi kapcsolatok
- veszteség, megözvegyülés
- magány
- érzékszervi betegségek
- feleslegesség érzése

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen négy pont adható.

15. *Az esetleírás és ismeretei alapján írjon le az örökbe fogadás pszichés vonatkozásai közül négyet!

Mónika most fog érettségizni. Tovább akar tanulni, pszichológus szeretne lenni. Ha végez, olyan családokkal akar foglalkozni, amelyek örökbe fogadott és saját gyermeket nevelnek együtt.

Saját élettörténete alapján jutott erre a felismerésre és elhatározásra, hogy mennyire fontos a segítség a családok számára.

Szülei őt két hónapos korában fogadták örökbe, mert az orvosok az mondták, az anyjának nem lehet saját gyermeke. 10 éves volt, amikor anyja váratlanul terhes lett, megszületett kistestvére, Ákos.

Hatalmas boldogság töltötte el a családot, különösen az apai nagymama örült nagyon, mert van, aki továbbviszi a család nevét. Kényeztette Ákost, megvédte, ha bármi rosszat tett.

Móni mindig példás magatartású, kitűnő tanuló volt. Sok örömet szerzett szüleinek, akik büszkék rá.

Öccse tudja, hogy Mónikát édesanyjáék örökbe fogadták. Nagyon ragaszkodik nővérehez, de sokszor meg is bántja, mondogatja, hogy a nagymama őt sokkal jobban szereti.

Amikor a kisfiú iskolába került, sokasodtak a problémák, óra alatt rendetlenkedett, folyamatosan felhívta magára a figyelmet. Az iskolában javasolták, hogy Ákos járjon valamilyen csoporthoz, ezért focizni kezdett. Ezt szívesen csinálja, az iskolai magatartási problémái megszűntek, tanulmányi eredménye javult.

Móni, ha végez, olyan családokkal szeretne foglalkozni, amelyeknél segítheti a gyermekek beilleszkedését a családba, segítheti a felmerülő konfliktusok megoldását.

Értékelhető válaszok:

- Kétségbeesett, vagy kilátástalan helyzetben levő gyermektelen családoknak nagy öröm.
- Félelmet, szorongást jelent a szülőknek, hogy meg tudnak-e felelni.
- Aggodalom, hogy megjelenik egyszer a vér szerinti szülő.
- Megítéli őket a környezet, a rokonság.
- Ha van vér szerinti gyermekük, akkor rivalizálás alakulhat ki közöttük.
- Következetesség és szigorúság, a szeretet dilemmája.
- A gyermek szükségletei jobban biztosítottak.
- A családi szerepek elsajátítására mintát lát az örökbe fogadott gyermek.
- Aggódás, hogyan fogadja el a szülőket a gyermek.
- Megfelel-e elvárásainak a gyermek.
- Felelősség érzése a végleges döntés miatt.

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen négy pont adható.

16. *Ismertessen az egészséget veszélyeztető rizikófaktorok közül négyet!

Értékelhető válaszok:

- rossz általános és személyi higiéné
- mozgásszegény életmód vagy egyenlőtlen fizikai megterhelés
- mennyiségében vagy minőségében helytelen táplálkozás
- tartós idegrendszeri túlterhelés
- káros szenvedélyek (mértéktelen kávéfogyasztás, dohányzás, alkohol-, kábítószer-élvezet)

Helyes válaszonként egy-egy pont, összesen négy pont adható.

17. * Elemezze az alábbi fényképet, és ismereteit is felhasználva mutassa be a korra jellemző család élethelyzetét, életmódját, struktúráját!

Forrás: <http://mindennapoktortene.blog.hu/2014/03/08/>

A képen egy XX. század előtti **nagycsalád** látható. Ruházatukból ítélve egy **polgári családról** készült a fénykép. A polgári családra jellemző volt a több gyermek vállalása.

A fotó a család udvarán, kertjében készülhetett, ami azt jelzi, hogy **jó anyagi körülmények** között élhettek. A **gyermek ruházata ünnepi, rendezett**, amely hangsúlyozza a gyermekek fontosságát a családban.

Ezen időszakban az **apa vezető szerepet** tölt be a család életében. A társadalom előtt képviseli a családot, valamint a családon belül **családfenntartói** szerepe van. Ő dönt a gyermekek neveléséről, házasságkötéséről, a fia pályaválasztásáról.

A polgári családideál szerint a **nő feladata** volt, hogy kellemessé tegye az otthont a munkából hazatérő családfő számára. Szerepe a **gyermek nevelése és a háztartás vezetése**, a családi **harmónia** megteremtése volt: a mindennap frissen főtt étel (akár délben és este is!), a szépen terített asztal, a fegyelmezett gyerekek, a tiszta és rendben tartott lakás, az olajozottan működő társasági élet.

A polgári családoknál a fiúk nevelését a pap mellett a házitanító tevékenysége egészítette ki. A lányok neveléséért az anyák tartoztak felelősséggel.

Helyes megállapításonként összesen öt pont adható.